

การกระทำโดยงตเว้น

นางสาวแฉาวรี สังคพงษ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๗

ISBN 974-563-416-6

011345

| 17411786

OMISSION TO ACT

Miss Vaewravee Sungkpong

A Thesis Submitted in Partial Eulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1984

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การกระทำโดยคงเว้น
โดย นางสาวแฉาวรรี สังขพงษ์
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์วิระพงษ์ บุญโญภาส

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ บุณนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุฑา กุลบุศย์)

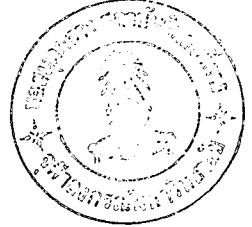
.....กรรมการ
(ดร. คณิต ญ นตร)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์มรธา วัฒนะชีวะกุล)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์วิระพงษ์ บุญโญภาส)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การกระทำโดยคนเว้น
ชื่อนิสิต นางสาวแฉวรรวิ สังขพงษ์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโยภาส
ภาควิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา ๒๕๒๖

บทคัดย่อ

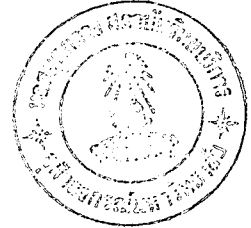
ข้อถกเถียงเรื่องการไม่กระทำไม่ควรถูกบังคับในทางอาญาดูเหมือนคลั่งไปด้วย เหตุผลที่ว่า การไม่กระทำในกรณีที่ควรกระทำ แล้วสามารถก่อให้เกิดผลร้ายได้ไม่น้อยไปกว่ามีการกระทำผิดเลย ด้วยเหตุนี้ มาตรา ๔๔ วรรคท้าย ได้นำมาบัญญัติว่า "การกระทำให้หมายรวมถึง การให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดขึ้นโดยคนเว้นการที่จักต้องกระทำ เพื่อป้องกันผลนั้นด้วย" - แต่กรณีใดบ้างที่บุคคลจักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลกฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ Macaulay นักกฎหมายชาวอังกฤษจึงเห็นว่า ภาระทางศีลธรรม (the moral obligation) เพียงอย่างเดียวยังไม่พอเพียงพอที่จะก่อให้เกิดบุคคลมีความรับผิดชอบทางอาญาได้ ด้วยเหตุนี้เขาจึงวางหลักอย่างมีเหตุผลว่า การไม่มีเมตตาธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าตำหนิ โดยทั่วไปแล้วไม่ควรถือว่าเป็นความผิดและควรลงโทษเฉพาะที่มีพฤติการณ์เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการบัญญัติกฎหมายเพื่อลงโทษบุคคลเท่านั้น พฤติการณ์ที่เหมาะสมนั้นได้แก่ การมีสภาวะ หรือความผูกพันบางอย่าง หรือ หน้าที่เฉพาะกำหนดหน้าที่แก่บุคคลจำต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้น ซึ่งได้แก่ หน้าที่เกิดจากความสัมพันธ์ในครอบครัว, เกิดจากบทบัญญัติของกฎหมาย, เกิดจากสัญญา, เกิดจากพฤติการณ์บางอย่างของบุคคล เช่น การรับเข้าดูแลโดยสมัครใจ, การที่ตนก่อให้เกิดอันตราย, การเป็นเจ้าของ หรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน เป็นต้น และมีแนวโน้มว่าหน้าที่ของบุคคลจะได้รับการขยายออกไปเรื่อยๆ นอกจากนี้ บุคคลผู้มีหน้าที่ต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้น หากเขางดเว้นกระทำแล้ว จะก่อให้เกิดเขาต้องรับผิดชอบทางอาญาต่อเมื่อ เขามีกำลังความสามารถทางกายที่จะต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นได้ด้วย

สำหรับปัญหาในเรื่องกฎหมายไม่ได้กำหนดหน้าที่ของบุคคลว่า กรณีใดบ้างที่บุคคลจะต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้น เป็นการขัดกับหลักนิติธรรมที่ว่า ไม่มีความผิดไม่มีโทษ ถ้าไม่มีกฎหมาย (NULLUM CRIMEM NULLA POENA SINE LEGE) นั้น เห็นว่า โดยจริงๆ แล้ว หน้าที่ที่ต้องกระทำนั้นเป็นความรู้สึกของมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นเองและเป็นความสำนึกที่มีอยู่ในจิตใจของมนุษย์ทุกคน แต่เป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนเกินกว่าจะนำมาบัญญัติไว้ในกฎหมายในครอบคลุมในทุกเรื่องได้ ในทางกลับกัน หากนำมาบัญญัติไว้ จะทำให้แคบเกินไป และก่อให้เกิดผลร้ายต่อสังคมโดยส่วนร่วม เพราะเมื่อโลกมีวิวัฒนาการใหม่ เหตุการณ์ใหม่ๆ ย่อมเกิดขึ้น ความผูกพันของมนุษย์ต่อเหตุการณ์นั้น อาจกลายเป็นความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น ทำให้ดูเสมือนเป็นการขยายของหน้าที่นั่นเอง และเห็นสมควรเป็นหน้าที่ของนักวิชาการ และศาลที่วางแนวทางและขอบเขตเพื่อเผยแพร่และเพิ่มเติมสิ่งเหล่านี้เพื่อเป็นบรรทัดฐานของสังคม แต่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดที่ว่า ผลร้ายที่เกิดขึ้นจากการงดเว้นกระทำจะต้องเป็นผลที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Omission to Act
Name Miss Vaewravee Sungkpong
Thesis Advisor Assoc. Prof. Viraphong Boonyobhas
Department Law
Academic Year 1983

Abstract

The argument on the justification of criminal liability for omission is much less significance today than before. It can be said that certain grave consequences occurred by omission which prompted jurists and legislature to take measures in dealing with omission. Under paragraph 5 of section 59 of the Thai Penal Code 1957 provided that "An act shall include any effect brought about by the omission to do an act which must be done in order to prevent such effect" The Penal Code does not in detail analysis, specify exhaustive instances on what circumstance that one must act in order to prevent the proscribed effect. "Macaulay" an English Lawyer described that only moral obligation can not examine one's criminal liability, he also emphasized that only lack of mercy should not be criminal liability but not in some serious circumstances which the rationals of punishment needed to. As a matter of fact these circumstances concern about the relationships or duty to act such as duties in family, contract, or in some obligations.

In cases where the law does not specify one's legal duty to act and when the case comes to the court, the court finds that

with the rule *nullum crimen nulla poena sine lege*. This is an important dilemma and the significance of which is not merely academic. Certain compromises to reconcile these two concepts are made in this study. One of which being "the plea of necessity". Our modern society, complicated as it is needs to leave the duties in relation to each other open and be dictated by different circumstances and pronounced from time to time by judges, suggested from time to time by academics etc.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

การเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อท่านรองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโอบาส ที่รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและชี้แนะความคิดที่ถูกต้อง และขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อท่านศาสตราจารย์จิตติ ดิงศภทีย์ ซึ่งเป็นผู้มีพระคุณต่อผู้เขียนเป็นอย่างมากในการให้ความรู้ทางด้านกฎหมายอาญาตลอดเวลา

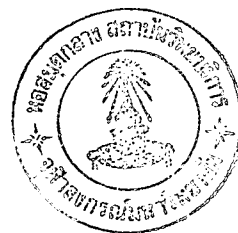
ในด้านข้อมูลผู้เขียนขอขอบคุณ คุณวิชัย อริยะนันทกะ และคุณภราดร ภาคพัฒน์ ที่ช่วยแปลข้อมูลที่เป็นภาษาต่างประเทศตลอดจนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์หลายประการ

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณ บิดามารดาที่เป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์นี้ อีกทั้งครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้เขียน และผู้เขียนตำราทุกท่าน จนสามารถเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

แฉวรรวี สังขพงษ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
บทที่	
๑. บทนำและปัญหา.....	๑
แนวการเกิดความรับผิดทางอาญา.....	๔
โครงสร้างความรับผิดอาญา.....	๗
๒. ความหมายของการกระทำ.....	๑๒
การเคลื่อนไหวร่างกายโดยรู้สำนึก.....	๑๒
การไม่เคลื่อนไหวร่างกาย.....	๒๒
๓. การกระทำโดยงดเว้น.....	๒๗
สถานะที่ก่อให้เกิดหน้าที่ต้องกระทำ เพื่อป้องกันผล.....	๓๕
หน้าที่เกิดจากการมีความสัมพันธ์ในครอบครัว.....	๓๕
หน้าที่เกิดจากบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดหน้าที่โดยเฉพาะ.....	๔๑
หน้าที่เกิดจากสัญญา.....	๔๒
หน้าที่เกิดจากพฤติการณ์บางอย่างของบุคคล.....	๔๖
- การรับเข้าดูแลโดยสมัครใจ.....	๔๖
- การที่ตนก่อให้เกิดอันตราย.....	๔๘
- การเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน.....	๕๐
การไม่มีความสามารถทางกายภาพที่จะกระทำ เพื่อป้องกันผล.....	๕๒
ผู้กระทำผิดหลายคน.....	๖๑
ตัวการ.....	๖๔
ผู้ใช้ให้กระทำผิด.....	๗๒
ผู้สนับสนุน.....	๗๓
๔. การกระทำโดยงดเว้นกับหลัก Nulla Poena Sine Lege.....	๗๕

บทที่	หน้า
๕. สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	๘๐
บรรณานุกรม.....	๘๘
ประวัติผู้เขียน.....	๙๐

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย